

หนังสือ [เศรษฐศิลป์](#) [ผู้นำ](#) กับโลกแห่งวัตถุใน [ปรัชญา](#) ตะวันออก เป็นการนำปรัชญาที่สร้างขึ้นเมื่อ กว่าสองพันห้าร้อยปีก่อน ในสังคมจีน
เอามาตีความเทียบเคียงกับชีวิตของมนุษย์ยุคปัจจุบัน คนชอบอ่านหนังสือ อย่างผมอ่านแล้ววางไม่ลง

ลองค้นในอินเทอร์เน็ต พบวิดีโอทัศน์การเปิดตัวหนังสือเล่มนี้ที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๐ เป็นตอนๆ รวม ๖ ตอน
ตลอดรายการ [๑](#) , [๒](#)

บทความแรก ความปรารถนาที่ไม่น่าปรารถนา : ผู้นำแบบสำนักเต๋ากับการสร้างอิสรภาพในโลก แห่งวัตถุ โดย ศรัญญา อรุณขจรศักดิ์
คนชอบประวัติศาสตร์อย่างผมอ่านแล้วชอบมาก เพราะนำเสนอสาระปรัชญา เต๋ามาเสนอแบบมีบริบทเรื่องราวในประวัติศาสตร์ช่วงที่มีการเสนอปรัชญาเต๋า

ชื่อของหนังสือเล่มนี้เหมาะสมมาก “เศรษฐศิลป์” ในมุมมองของผม คู่กับ “เศรษฐศาสตร์”

ผมทั้งอ่านบทความแรก และฟังการบรรยายของ ดร. ศรีบุญญา ที่ [๒](#) และอ่านบทความเรื่อง ถกเถียงเรื่องของหลวง กับของส่วนตัว ในปรัชญาจีนโบราณสายนิตินิยม ประกอบการฟังการนำเสนอ [๑](#) ของ รศ. ดร. ปกรณ์ ลิ้มบุญสรณ์ แล้วขุ่นขึ้นกับการให้นิยามหรือคำอธิบาย ของนักปรัชญา ต่อ “วัตถุ” “โลกแห่งวัตถุ” “อิสรภาพ” “ความเสื่อม” “ความปรารถนา” “การปล่อยวาง” และเมื่อฟังคำวิพากษ์ ของ ดร. วาสนา วงศ์สุรวัฒน์ และคำอภิปรายต่อเนื่อง [๓](#) แล้ว ก็เห็นได้ชัดว่ามนุษย์เราเก่งมาก ในการทำสิ่งที่ไม่ได้อยู่จริงให้เกิดขึ้น และร่วมกันเชื่อจนสิ่งสมมติกลายเป็นรูปธรรมขึ้นจริงได้

ดร. ปกรณ์ เสนอปรัชญาสำนัก “มั่วจื่อ” เป็นครั้งแรกที่ผมได้ยิน (หน้า ๑๖๘ - ๑๗๔) ที่เป็นสำนักฐานคิด ของชนชั้นใต้ปกครอง และเป็นครั้งแรกที่ผมตระหนักว่าปรัชญาขงจื้อเป็นสำนักของชนชั้นปกครอง

ที่มาของเรื่องคือหนังสือ [เต๋าเต๋อจิง](#) เขียนโดยเล่าจื๊อ เมื่อ ๖๐๐ ปีก่อนคริสตศักราช ที่เขียนแบบรหัสลับ หรือแบบ tacit เปิดช่องให้ตีความได้หลากหลายที่ผมชอบมากที่สุดคือการตีความสู่อิสรภาพในการดำรงชีวิต ของผู้คน ที่ผมตีความต่อว่า อีสรระจากความครอบงำที่เป็นสารพัดมา

สมมติเหล่านั้นจะต้องมีคุณค่า มีประโยชน์ จึงจะดำรงอยู่ได้ แต่เมื่อเวลาผ่านไป คุณค่าของสิ่งสมมติ ที่เป็นจารีต ควรถูกตีความใหม่หรือไม่ ตามที่ ศ. ดร. สุวรรณา สถาอานันท์ กล่าวใน [๓](#) เป็นเรื่องน่าสนใจมาก น่าเสียดายที่บางเรื่องเอามาเรียนรู้ไม่ได้ ผิดกฎหมาย

การครอบงำหลักในจีนสมัยกว่าสองพันห้าร้อยปีก่อน มาจากผู้ปกครองรัฐ หรือรัฐครอบงำคน ผมตั้งข้อสังเกตโยงเข้าหา “ผู้นำแห่งอนาคต” ว่า ผู้นำแห่งอนาคตต้องเข้าใจการครอบงำที่ทำได้ตนเองและผู้คน ขาดอิสรภาพ และเสรีภาพ ปัจจัยที่ครอบงำตัวเราและเพื่อนร่วมโลก ร่วมชาติ ในปัจจุบัน แตกต่างจากปัจจัย ครอบงำคนจีนเมื่อกว่าสองพันห้าร้อยปีก่อน ผมตีความว่าปัจจัยหมายเลขหนึ่ง ที่ครอบงำในโลกปัจจุบันคือ ลัทธิทุนนิยม

แต่ก็ยังมียังยัยหมายเลขสอง หมายเลขสาม ... อีกด้วย คือโลกปัจจุบัน VUCA กว่าเมื่อสองพัน ห้าร้อยปีก่อน อย่างเทียบกันไม่ได้

ขอเถียงตัวเองว่า ข้อความในย่อหน้าบนอาจจะผิดทั้งหมด หากเรายกระดับ abstraction ของวิธีคิด ผมเสนอใหม่ว่า ไม่ว่ายุคสมัยใด มนุษย์เราถูกครอบงำหรือถูกทำให้ไร้ประสิทธิภาพ จากสิ่งสมมติที่คนเราร่วมกัน สร้างขึ้น และร่วมกันเชื่อ ร่วมกันทำให้เกิดความเชื่อในระดับมลาย

เวลานี้คนทั้งโลกกำลังมลายอยู่กับวัตถุนิยม ที่ครอบงำทำให้ชีวิตของเราไร้ประสิทธิภาพ ชีวิตที่ดี คือชีวิตที่ไม่ตกอยู่ใต้อาณาแห่งวัตถุ

เถียงอีก ต่อข้อความในย่อหน้าบน เราจะหวังให้คนที่อยู่ในระดับล่างของ [ลำดับขั้นความต้องการในชีวิต](#) ไม่ถูกครอบงำโดยวัตถุนิยมได้อย่างไร

ขอเพิ่มข้อสังเกตอีกเรื่องหนึ่ง คือเรื่อง “ของส่วนรวม กับของส่วนตัว” สมัย ๒,๕๐๐ ปีก่อน กับสมัยนี้แตกต่างกันมาก คือสมัยนั้น VUCA กว่าสมัย ๒,๕๐๐ ปีก่อนอย่างเทียบกันไม่ได้ เวลานี้เราเห็นว่า เป็นที่ยอมรับกันว่า จะต้องมีคนรวมตัวกันไปหาทางสร้างกติกาสังคมเพื่อให้เอื้อต่อผลประโยชน์ของกลุ่มตน และกลุ่มที่สนับสนุนตน และคนกลุ่มนั้น เรียกว่า นักการเมือง

อุดมการณ์สมัยโบราณ คือเอาพลังส่วนตัว ไปรับใช้ผลประโยชน์ส่วนรวม อุดมการณ์สมัยปัจจุบัน คือ เข้าไปตักตวงให้ผลประโยชน์ส่วนรวม รับใช้ผลประโยชน์ส่วนกลุ่มและส่วนตน ผมตีความในแง่ร้ายเกินไป หรือเปล่าก็ไม่ทราบ

ชีวิตที่พอเพียง : 2994. ชีวิตที่ดีในโลกแห่งวัตถุ

เขียนโดย ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช

วันพฤหัสบดีที่ 31 สิงหาคม 2017 เวลา 00:00 น. - แก้ไขล่าสุด วันพฤหัสบดีที่ 31 สิงหาคม 2017 เวลา 12:01 น.

ชีวิตที่ดีในโลกแห่งวัตถุ เมื่อ ๒,๕๐๐ ปีก่อน กับในปัจจุบัน (และอนาคต) ไม่เหมือนกัน เพราะบริบทแตกต่างกันมาก

อย่างไรก็ตาม ผมชอบซื้อหนังสือเล่มนี้มาก “เศรษฐศิลป์” เตือนใจเราว่า มนุษย์เราต้องมี economic literacy จึงจะมีชีวิตที่ดีได้ และ economic literacy ครอบคลุมทั้งมิติทางกาย จิต และวิญญาณ

ขอขอบคุณ รศ. ดร. อนุชาติ พวงสำลี ที่กรุณามอบหนังสือเล่มนี้

วิจารณ์ พานิช

๒๐ ก.ค. ๖๐

ชีวิตที่พอเพียง : 2994. ชีวิตที่ดีในโลกแห่งวัตถุ

เขียนโดย ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช

วันพฤหัสบดีที่ 31 สิงหาคม 2017 เวลา 00:00 น. - แก้ไขล่าสุด วันพฤหัสบดีที่ 31 สิงหาคม 2017 เวลา 12:01 น.

บันทึกนี้เขียนที่ [GotoKnow](#) โดย [Prof. Vicharn Panich](#) ใน [KMI Thailand](#)